

דימדומים. על רכס ההרים מערבה מתנוססת "ורטבורג", הטירה האדירה, סמל ארץ תורינגיה, סמל המהפיכה האנטי-ממסדית של 1848, ערש הלאומיות הגרמנית וכעבור דור - מקור רוחני גם לרפובליקת וויימאר וגם לעליית היטלר. צילה הצטייר על רקע השמש השוקעת. אייזנאך היא העיירה הראשונה אחרי הגבול. סימטאות מתפתלות, בתי חמר קטנים, גגות חדים, כמו בימי הביניים. חלק גדול בודאי משוקם. כאן חי מרטין לותר במאה ה-16, אחרי שהסתתר זמן מה בורטבורג - שם עסק בתרגום התנ"ך - מהיוונית, בעיקרו; הניסיונות לתרגם מהמקור גרם לשיבושים - שאולי נכנסו כבר ב"תרגום השבעים". הייתי כבר פעם כאן, 1924. איך שהזמן רץ...יש עוד זמן לכוס קפה בבית קפה קטן מבריק ליד הדרך, בעלת הבית עגולה ומטופחת, הכל כמו אז, בעידן גני הבירה. מתברר, שהעסק הוא פרטי, תופעה נדירה, שקיימת בכלכלה הסוציאליסטית והיא בולטת לעין.

חושך. אנו מתקדמים לארפורט. שם הרחובות עזובים, אף שזו שעת תנועת קונים עיקרית במערב. תאורת רחוב זלה, חנויות מעטות. אין תורים לפני החנויות, גם הסופרמרקט המואר ריק מאדם. למה? עוד נראה. מתחיל גשם, הראות לקויה והכביש צר ומלא בורות. מימינו שלטים - כניסה לוויימאר, כניסה לינה - כל היסטוריית התרבות הגרמנית ישר ליד הכביש. ובציד הכביש גם ערבות ואלמונים קירחים, המושיטים את זרועותיהם אלינו כרוחות ביער קסום. כמעט ואין תנועה בכביש הראשי ללייפציג. ארץ רדומה בתרדמת הערפל החורפי והלם העתיד.

נכנסנו ללייפציג בגשם שוטף. גם כאן חוסכים בתאורת רחוב. חשמלית בגיל הגבורה שורקת ודופקת את דרכה באיטיות ובכבדות על הפסים השחוקים, שנעוצים בין אבני הריצוף העתיקות. שמונה בערב והעיר ריקה מאדם. חיפשנו את דרכנו למרכז העיר, לבית המלון שלנו. לפני בית המלון יש מגרש חניה רחב ידיים. נכנסנו, אך בפתח בית המלון לא הסתער עלינו שוער לקבלת המזוודות. איש לא התעניין כלל באורחים העומדים להגיע. לקחנו, איפוא, את חפצינו מהמכונית בגשם ורצנו ללובי במלון. מלון לא גדול, עם פניו למזרח: כל השילוט בפנים גם בפולנית וברוסית. אמנם קיבלו אותנו, הופענו ברשימה. מיד חשתי באווירה: צריך היה לחיות בארץ ישראל של שנות ה-40, בהתיישבות העובדת, כדי לחוש בכך. זו תחושה צרופה של "הסתדרות", חסרה רק הפנייה אלינו ב"חבר" - כמו בבתי ההארכה של קופ"ח או קרן פנסיה "משען".

החדרים היו ללא רבב. האווירה, בכל הקומה, הייתה קיבוצית, כמו בימי הפלמ"ח: כל הזלזלות לאורך המסדרון היו פתוחות, בכל חדר ישבו ארבעה - חמישה אנשים עם גיטרה או גרמושקה מנגנות, בקבוק וודקה העושה סיבוב, שירה וענני עשן סמיכים. נדמה כאילו איזה ועד עובדי מפעל, רוסי או פולני, אירגן טיול "למערב". ביום מתפלאים מהתעשייה המודרנית המזרח-גרמנית, ובערבים - אין לאן ללכת ולבילוי צריך גם כסף, בקיצור - לא נותר אלא לבלות את הערב ב"שבת אחים"?

יצאנו לחפש היכן ומה לאכול. קורט גילה מסעדה ממול לבית המלון, גם כן "ולוטא", אפילו לא רע. לקורט ופופי הייתה תוכנית לבקר מכרים באותו ערב. איך הגיעו למכרים - גם הוא סיפור. ומעשה שהיה, כך היה: בימי אוקטובר '89 הלוהטים, ימי פריצת החומה, נהר זרם מבקרים מהמזרח למערב גרמניה. קוהל הבטיח לכל מבקר DM 100, כתעמולת בחירות בעתיד הלא רחוק. למקבלי DDR, מרקיס אלה נחשבו כהון תועפות. באותם ימים הבחין קורט, במרכז פרנקפורט, בשתי ילדות, בגילה של אביבה, המשוחחות עם אישה, שנראתה כנציגת המקצוע העתיק, ואליהן הצטרף גבר, שנראה מפוקפק אף הוא. קורט ניגש אליהם. הגבר נעלם מיד, האישה גמגמה משהו והסתלקה לכיוון אחר. קורט נשאר עם הבנות. התברר כי שתיהן מלייפציג, בטיול לארץ החלומות המערבית. שתיהן קיבלו את 100 המרקיס שלהן ורצו להביא הביתה כסף זה ולא לבזוז להוצאות לינה יקרות. לכן שאלו עוברי אורח ברחוב... קורט הזמין את שתיהן אליהם לאירוח של שבוע ימים והתקשר להוריהם בלייפציג. אחד ההורים היה מרצה באוניברסיטה והאם השניה - אלמנה, פקידה בכירה במפעל תעשייתי. להכרות הטלפונית צורפה הזמנת הכרות אישית - "בהזמנות הקרובה" - וזו הגיעה עתה. התקשורת ביניהם עסקה רבות בתיאורי החיים מאחרי מסך הברזל, סיפורים מסמרי שיערות. כעת יזמן להם לשוחח עם אנשים שנמצאים שם.